

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 230 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi.....	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakulov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning reflektiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	

MATALLAR VA FOLKLOR HIKOYALARI: MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INTERAKTIV DARS TEXNOLOGIYALARI

Azimova Nodira Hikmatovna

Zarmed universiteti Ijtimoiy fanlar kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning har tomonlama rivojlanishi, ularning dunyoqarashi va axloqiy fazilatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodi namunalaridan, xususan, matallar va folklor hikoyalaridan samarali foydalalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur janrlar bolalarda beg'ubor tasavvur, bolalarcha dunyoqarash, mehr-muhabbat, poklik, mehnatsevarlik, halollik, adolat va vatanparvarlik kabi insoniy fazilatlarni shakllantirishda muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi. Matallar va folklor hikoyalari asrlar davomida xalqning hayotiy tajribasi, qadriyatları, orzu-umidlari hamda ruhiy kechinmalarini o'zida mujassam etgani bilan ajralib turadi. Ularning mazmunan boyligi, qisqa va ravon tili hamda obrazlarning jonli tasviri maktabgacha yoshdagi bolalarga kuchli tarbiyaviy va ta'limiy ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: matallar, folklor hikoyalari, maktabgacha ta'lim tashkilotlari, interaktiv dars texnologiyalari, xalq og'zaki ijodi, axloqiy tarbiya, ijodiy tafakkur, milliy qadriyatlar.

Abstract: In preschool educational organizations, the effective use of folk oral creativity, particularly proverbs and folklore stories, plays an important role in the comprehensive development of children, as well as in the formation of their worldview and moral qualities. These genres serve as an important pedagogical tool for instilling human values such as kindness, purity, diligence, honesty, justice, and patriotism, while also fostering children's imagination and worldview. Proverbs and folklore stories reflect the life experience, cultural values, hopes, and emotional states of the people that have developed over centuries. Their rich content, concise and fluent language, and vivid imagery ensure a strong educational and moral impact on preschool children.

Key words: proverbs, folklore stories, preschool educational organizations, interactive teaching technologies, folk oral creativity, moral education, creative thinking, national values.

Аннотация: В дошкольных образовательных организациях эффективное использование народного устного творчества, в частности пословиц и фольклорных рассказов, имеет важное значение для всестороннего развития детей, формирования их мировоззрения и нравственных качеств. Данные жанры способствуют воспитанию у детей таких человеческих качеств, как доброта, чистота, трудолюбие, честность, справедливость и патриотизм, а также развитию воображения и детского мировосприятия. Пословицы и фольклорные рассказы на протяжении веков отражают жизненный опыт, ценности, надежды и духовное состояние народа. Богатство содержания, краткость и выразительность языка, а также яркость образов обеспечивают их сильное воспитательное и образовательное воздействие на детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: пословицы, фольклорные рассказы, дошкольные образовательные организации, интерактивные образовательные технологии, народное устное творчество, нравственное воспитание, творческое мышление, национальные ценности.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim jarayonida interaktiv dars texnologiyalaridan foydalanish orqali bolalarga qiziqarli va samarali bilim berish imkoniyati yanada oshdi. Interaktiv metodlarning asosiy ustunligi shundaki, ular bolalarda mustaqil fikrlash, muloqot qilish, shuningdek tanqidiy tafakkur va ijodkorlikni rivojlantiradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida matallar va folklor hikoyalarini interaktiv shaklda o'qitish bolalarning og'zaki nutqini rivojlantirish, leksik zahirasini boyitish, eshitgan va o'qigan materiallarni ongli qabul qilish hamda eslab qolish ko'nikmalarini shakllantirishda samarali yo'l hisoblanadi.

Dars jarayonida matallar va folklor hikoyalaridan foydalanish uchun o'qituvchi avvalo mavzuni bolalarga mos va qiziqarli tarzda tanlashi, uni interaktiv mashg'ulotlar yordamida tushuntirishi lozim. Mashg'ulotlar davomida bolalar o'z fikrlarini mustaqil bayon qilishi, hayotiy voqealar bilan bog'lashga intilishi muhim ahamiyatga

ega. Ushbu jarayonda o'qituvchi faqat ma'lumot beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, rag'batlantiruvchi hamda bolalarni faoliyatga jalb qiluvchi shaxs sifatida ishtirok etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Interaktiv texnologiyalar yordamida matallar va folklor hikoyalarining ma'nosi chuqurroq o'zlashtiriladi. Ko'rgazmali vositalar, rasm va audio materiallar, rolli o'yinlar hamda sahnalashtirishlar yordamida bolalar hikoyani yanada aniqroq anglaydi va tasavvur qiladi. Bunday yondashuv bolalarda nafaqat adabiy dunyoqarashni shakllantiradi, balki hissiy va aqliy rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Interaktiv darslarda bolalar guruhlariga bo'linib, biror matal yoki hikoya asosida turli situatsiyalar yoki jonli dramatisatsiyalar orqali ijodiy chiqishlar qilishi mumkin. Bu jarayonda har bir bolaning dunyoqarashi, tafakkuri hamda o'z fikrini bayon qilish qobiliyati rivojlanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning yosh xususiyatlariga mos ravishda xalq og'zaki ijodi namunalarini tanlash zarur. Mazkur jarayonda bolalarning idrok va tafakkurini yuksaltiruvchi, axloqiy tarbiyasiga xizmat qiluvchi, milliy an'ana va qadriyatlarni targ'ib etuvchi matallar hamda folklor hikoyalaridan foydalanishga alohida e'tibor qaratish lozim.

Eng asosiysi, bunday asarlar orqali bolalarda o'zaro hurmat, do'stlik, mehr-shafqat va yordamchilik kabi ijobiy fazilatlar shakllanib boradi. Shu bilan birga, bunday darslar bolalarning lug'at boyligini oshiradi, og'zaki nutqini aniqlashtiradi hamda so'z va iboralarni to'g'ri qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi [1].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Matallar va folklor hikoyalar orqali bolalar atrof-muhitni, hayotda uchraydigan turli holatlarni anglaydi hamda ijtimoiy hayot haqida dastlabki tasavvurlarga ega bo'ladi. Dars jarayonida ularning faolligi oshib, o'z fikrini ochiq bayon qilish, mustaqil qaror qabul qilish, birgalikda muhokama qilish kabi muhim ko'nikmalar shakllanadi. Bu esa bolalarning kelgusida jamiyatda faol va mustaqil shaxs sifatida shakllanishiga puxta zamin yaratadi.

Matallar va folklor hikoyalarni interaktiv shaklda o'qitishda multimedia texnologiyalari va zamonaviy axborot vositalaridan ham samarali foydalanish mumkin. Vizual materiallar, ovozi tinglovlar, musiqiy elementlar, animatsiya hamda multfilm shaklida berilgan hikoyalar bolalarda tasavvur kuchini, xotirasini va fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu jarayonda bolalarda adabiyotga qiziqish ortadi, she'riy savodxonlik va ijodiy tafakkur shakllanadi. Eng muhim jihati shundaki, bunday darslar davomida bolalar til madaniyati va nutq madaniyati asoslarini ham o'zlashtirib boradi [2].

TAHLIL VA NATIJALAR

Matallar va folklor hikoyalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qitishda ota-onalar ishtiroki ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ota-onalarning bolalar bilan birgalikda hikoyalarni o'qib berishi yoki biror ertak yoki matal yuzasidan oilaviy muhokama olib borishi natijasida bolalar oiladagi mehr-muhabbat, iliqlik hamda o'zaro hurmatni chuqurroq anglaydi.

Dars jarayonida ota-onalar va tarbiyachilar o'zaro hamkorlikda ishlaganda bolalarning bilim olish moti-vatsiyasi, axborotni tez va qulay qabul qilish imkoniyati, mustaqil o'qib-o'rganish, muloqot hamda savodxonlik darajasi yanada tez rivojlanadi. Ushbu sohada dars jarayonini tashkil etishda qator innovatsion metodlar va texnologiyalar mavjud bo'lib, ularning har biri bolaning ichki dunyosi, qiziqishi hamda psixologik va aqliy rivojlanish xususiyatlarini inobatga olgan holda tanlanadi.

Bunda o'qituvchi bolalarning yosh xususiyatlari, ehtiyojlari va qobiliyatlarini chuqur bilishi hamda ta'lim jarayonini dastur asosida to'g'ri yo'naltirishi lozim. Ayni paytda bolalarda mustaqil fikrlash va keng dunyoqarashni shakllantirish uchun muntazam ravishda matallar va folklor hikoyalar asosida suhbatlar, savol-javoblar, davra suhbatlari va boshqa interaktiv mashg'ulotlar tashkil etiladi [3].

Matallar va folklor hikoyalarining maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'qitilishi natijasida bolalarda o'z xalqiga va ajdodlariga hurmat, milliy o'zligiga sadoqat, tarixga ehtirom, ota-onaga hurmat kabi fazilatlar shakllanadi. Ushbu jarayonda xalq og'zaki ijodi orqali bolalarda axloqiy me'yorlar, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, samimiyat, halollik va odillik singari fazilatlar yuqori darajada tarbiyalanadi.

Natijada bolalar yuksak insoniy qadriyatlarga ega, ochiqko'ngil hamda ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllanib boradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalaridan foydalanish rivojlanayotgan yosh avlodning har tomonlama barkamol bo'lishiga muhim hissa qo'shadi. Bu usullar orqali bolalarda nafaqat bilim va ko'nikmalar, balki milliy qadriyatlarni qadrlash, o'z xalqining urf-odatlarini va an'alarini tushunish hamda ularni hayotda qo'llash ko'nikmalari ham shakllanadi [4].

Umuman olganda, xalq og'zaki ijodi namunalarining ta'lim jarayonida chuqur o'zlashtirilishi bolalarning shaxs sifatida shakllanish jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, maktabgacha yoshdagi bolalarga matallar va folklor hikoyalarni o'rgatishda interaktiv dars texnologiyalarini

qo'llash zamonaviy ta'lim talablariga javob beradigan samarali yondashuvlardan biri hisoblanadi. Bunday darslar bolalarda hayotga ishonch, ijtimoiy faollik, mustaqil mushohada yuritish, nutq va savodxonlik, ijodiy tafakkur hamda ijobiy xulq-atvor sifatlarini rivojlantiradi.

Hozirgi globallashuv davrida bolalarning axloqiy tarbiyasi va intellektual rivoji ota-onalar hamda pedagoglarning o'zaro hamkorligiga ham bevosita bog'liq. Xalq og'zaki ijodi – matallar va folklor hikoyalaridan samarali foydalanish zamonaviy interaktiv texnologiyalar yordamida farzandlarda milliy fazilatlarni shakllantirish, milliy iftixor va o'zlikni anglash tuyg'usini rivojlantirish hamda ta'lim-tarbiya jarayonida barqaror natijalarga erishishni ta'minlaydi ^[5].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida matallar va folklor hikoyalarini interaktiv dars texnologiyalari asosida o'qitish bolalarning har tomonlama rivojlanishi, axloqiy-ruhiy va intellektual tarbiyasi uchun muhim vosita hisoblanadi. Xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanib interaktiv darslar tashkil etish orqali bolalarning dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi, ijodiy faoliyati, milliy qadriyatlarni anglash va ularni hayotda qo'llash qobiliyati rivojlanadi.

Mazkur usullar maktabgacha yoshdagi bolalarning og'zaki nutqi, savodxonligi va tafakkuri rivojlanishiga, axloqiy fazilatlarining shakllanishiga hamda ularning ijtimoiy faol va mustaqil shaxs sifatida kamol topishiga keng imkoniyat yaratadi. Shu bois matallar va folklor hikoyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyatini chuqur anglash hamda ushbu yo'nalishda ta'lim jarayonini samarali tashkil etish hozirgi davrning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ibragimov X. I. va boshqalar. Pedagogik psixologiya: o'quv qo'llanma. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2007.
2. Mutalipova M. J. Xalq pedagogikasi. – T.: Fan va texnologiya, 2015. – 160 bet.
3. Sayidaxmedov N. S. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. – T.: O'zMU, 2016.
4. Xo'jayev N. va boshqalar. Pedagogika asoslari. – T., 2003.
5. Yo'ldashev J. G., Usmonov S. A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T.: Fan va texnologiya, 2008.
6. Xodjayev B. X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Sano-standart nashriyoti, 2017. – 92 bet.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.